

2024-09-04

Klimatkartläggning av Kalix kommun- organisation samt rekommendationer

Emil Byström och Lina Widenmo, Energikontor Norr

Innehåll

Kartläggning av scope 1 och 2	3
<i>Uppdrag</i>	3
<i>Resultat</i>	3
Rekommenderat arbetssätt för Kalix kommun vid kartläggning av scope 3	4
<i>Uppdrag</i>	4
<i>Resultat</i>	4
Sammanfattning av rekommendationer	4
Totala utsläpp inom scope 3.....	5
Miljöspendanalys.....	5

Kartläggning av scope 1 och 2

Uppdrag

Energikontor Norr har fått i uppdrag att genomföra en klimatkartläggning för Kalix kommunorganisation. Uppdraget omfattar sammanställning av utsläppen av växthusgaser, både direkta och indirekta, inom kommunorganisationen. Klimatkartläggningen har baserats på GHG-protokollets riktlinjer.

Resultat

Resultatet framgår av i bilaga 1 (presentationsbilder) samt bilaga 2 (beräkningar).

Rekommenderat arbetssätt för Kalix kommun vid kartläggning av scope 3

Uppdrag

Inom ramen för detta uppdrag har Energikontor Norr tillsammans med representanter från Kalix kommun undersökt förutsättningarna att göra en miljöspendanalys. Leveransen är en rekommendation över hur kommunen kan gå vidare med arbetet.

Resultat

Sammanfattning av rekommendationer

Energikontor Norr har följande rekommendationer till Kalix kommun när det gäller att kartlägga utsläpp som faller inom ramen för scope 3 inom GHG-protokollet:

1. I första hand bör enkla beräkningsverktyg användas för att översiktligt uppskatta hur stora utsläpp som kommer från aktiviteter som faller under ramen för scope 3. Exempel på ett sådant är det klimatberäkningsverktyg som tagits fram av Sveriges regioner i samarbete med SKR¹.
2. Om en detaljerad miljöspendanalys ska utföras med syfte att
 - a. **kartlägga hur stora utsläpp som kommer från inköp i relation till andra aktiviteter** så bör organisationen i första hand invänta det förbättringsarbete med e-handelssystem som redan pågår inom kommunorganisationen². I det förbättringsarbetet skulle rätt data (som behövs från leverantörerna för detaljerad miljöspend) kunna göras tillgänglig.
 - b. **kartlägga inom vilka inköpskategorier som utsläppen är störst och där hållbar upphandling kan göra störst skillnad** rekommenderas att inte i första hand göra en egen kartläggning utan att i stället använda befintliga underlag till exempel från Upphandlingsmyndigheten³.

¹ Excelverktyg klimatredovisning (rubriken Klimatredovisning för regioner):

<https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/miljoklimatochhalsa/klimat/energioklimat.9252.html>

² Beslut om att implementera nytt arbetssätt med e-handel i kommunens verksamheter, dnr 2023-00495

³ De offentliga inköpsens klimat- och miljöpåverkan | Upphandlingsmyndigheten

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/miljomassigt-hallbar-upphandling/analysera-inkopen-med-miljospendanalys/kommunernas-miljopaverkan/>

Totala utsläpp inom scope 3

För kommunorganisationer finns det fördelar med att ta stöd av SKR:s öppet tillgängliga verktyg för klimatredovisning och följa de kategorier som hänförs till scope 3 enligt den modellen (tabell 1). Verktöget utgår ifrån att inköpen är kategoriserade på liknande sätt som i kategoriträdet som tagits fram av Ledningsnätverket för Regionernas Upphandling, LfU. Även om verktöget är utvecklat för regioner finns mycket som är aktuellt och ger bra stöd även för kommunorganisationer.

Delar av utsläppen inom kategorin Tjänsteresor täcker Energikontor Norr redan in inom ramen för avtalat uppdrag genom den klimatkartläggning som görs för scope 1 och 2. Inköpta varor och tjänster behandlas under rubriken Miljöspendanalys nedan. Alla kategorier är inte relevanta för alla organisationer utan ett urval behöver göras utifrån organisationens aktuella verksamheter.

3.1 Inköpta varor och tjänster	3.9 Nedströms transporter
3.2 Kapitalvaror	3.10 Bearbetning av såld produkt
3.3 Energi- och bränslerelaterade utsläpp	3.11 Användning av såld produkt
3.4 Uppströms transporter	3.12 End-of-life av såld produkt
3.5 Avfall	3.13 Uthyrda tillgångar
3.6 Tjänsteresor	3.14 Franchise
3.7 Pendling	3.15 Investeringar
3.8 Hyrda tillgångar	

Tabell 1 Kategorier som tillhör scope 3 enligt SKR:s klimatberäkningsverktyg.

Miljöspendanalys

Inom scope 3 är klimatpåverkan från inköpta varor och tjänster en framträdande del. Klimatpåverkan från inköp visas ofta i så kallade miljöspendanalyser.

Kartläggning av hur stora utsläpp som kommer från inköp i relation till andra aktiviteter

Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller ett Excelverktyg för miljöspendanalys⁴. Om en miljöspendanalys ska utföras med hjälp av upphandlingsmyndighetens verktyg krävs data kopplat till inköpen i form av så kallade UNSPC- eller CPV-koder. I dagsläget finns inte någon av de koderna tillgängliga för till de inköp som Kalix kommunorganisation utfört. Det som finns tillgängligt är data över hur inköp har kategoriserats enligt gällande kontoplan.

När det gäller översättning från gällande kontoplan till koderna UNSPC eller CPV finns ingen universell nyckel utan varje organisation måste skapa en sådan översättning på

⁴Verktyg för miljöspendanalys av enskilda organisationer | Upphandlingsmyndigheten
<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/miljomassigt-hallbar-upphandling/analysera-inkopen-med-miljospendanalys/verktyg-for-miljospendanalys-av-enskilda-organisationer/>

egen hand⁵. Att göra en sådan nyckel kan vara tidskrävande, även om ett alternativ kan vara att undersöka möjligheten att använda AI till delar av arbetet. Resultatet kan genom denna metod också innehålla en rad felkällor.

Energikontor Norr rekommenderar Kalix kommun att som en del i förbättringsarbetet med e-handelssystem att se över om UNSPC- eller CPV-koder kan följa med som information om den köpta varan eller tjänsten. Det kan vara exempelvis på en faktura eller i ett elektroniskt beställningssystem. Det skulle kunna ge förutsättningar för att framöver göra en egen miljöspend med hjälp av Upphandlingsmyndighetens verktyg.

I väntan på att förbättringsarbetet för inköpsprocessen färdigställs, kan Kalix kommun fortfarande få en översiktlig bild av inköpens utsläpp. Detta med hjälp av SKR:s öppet tillgängliga verktyg för klimatredovisning⁶. Det som behöver anges i verktyget är kommunens uppgifter om kostnader för inköp i specifika kategorier (livsmedel, förbrukningsvaror, IT etc.). I kombination med verktygets färdiga schabloner för utsläpp kan en uppskattning om inköpens utsläpp göras. Denna metod ger en väldigt grov uppskattning men bedöms vara den mest effektiva och minst resurskrävande i nuläget.

Undersökning inom vilka inköpskategorier som utsläppen är störst och där hållbar upphandling kan göra störst skillnad

Såväl Upphandlingsmyndigheten³ som enskilda kommuner⁷ har gjort öppet tillgängliga analyser som visar inom vilka inköpsområden som de största utsläppen sker. En gemensam nämnare är exempelvis att inköp inom området "byggnad, fastighet och mark" ger störst miljöpåverkan. Befintliga kartläggningar av sådana slag rekommenderas när kommunen ska undersöka vilka inköp som ger upphov till störst utsläpp samt för att kunna prioritera inom vilka områden som hållbar upphandling ger störst effekt.

⁵ Att utföra miljöspend | Upphandlingsmyndigheten

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/frageportalen/3001905/att-utfora-miljospend/>

⁶ Excelverktyg klimatredovisning (under rubriken Klimatredovisning för kommuner):

<https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/miljoklimatochhalsa/klimat/energioklimat.9252.html>

⁷ Miljöspend - Beskrivning av miljöspendanalys över del av Göteborgs stad RAPPORT 2020:1

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/globalassets/dokument/publikationer/miljospendanalys-over-delar-av-goteborgs-stad.pdf>

